

Дар'я Бичкова, Олександр Бабенко

ДЕРЕВО ЖИТТЯ НАДІЇ БАБЕНКО

Наше життя таке швидкоплинне і суєтне... Але в ньому з часом викристалізуються знакові постаті, що формують обличчя епохи, дають опертя й орієнтири нащадкам. Минуло вже три роки, як не стало поруч із нами однієї з когорти таких постатей – видатної української мисткині Надії Несторівни Бабенко.

Різноманітні відомості про Надію Несторівну розпорошені більш ніж у 85-ти джерелах, серед яких і статті в районних газетах, і солідні мистецтвознавчі часописи, і 3 персональні каталоги творів. Аналітичні розвідки її творчості знаходимо в ґрунтовних дослідженнях А. Жука, Я. Запаса, Т. Кари-Васильєвої, І. Кравця, ін. Її діяльності присвячені праці В. Данилейка, Г. Міщенко, В. Ханка, О. Ханка, В. Щербака та ще багатьох мистецтвознавців, а її ім'я внесено в енциклопедії та довідники.

Дослідники відмічають, що Надія Несторівна Бабенко, як пише у вступі до ювілейного альбому її творів на той час голова НСМНМУ, заслужений діяч мистецтв України Є. Шевченко, «належить до славетної когорти майстрів традиційної народної образотворчості, чиї імена золотими літерами вписані в історію національної культури» [7, с. 5]. Відомий мистецтвознавець В. Данилейко виводить її у ранг геніїв, наголошуючи: «Вона своєю творчістю, своєю постаттю стає тепер у ряди наших Катерини Білокур, Марії Приймаченко, Олександрі Селюченко. Нова епоха кінця ХХ століття висуває на арену світової культури нових геніїв творчого духа» [1, с. 4]. Видатний фахівець з українського декоративного мистецтва Т. Кара-Васильєва у виданні 2005 р. зауважує: «Мальовничі рослинно-орна-

ментальні килими Н. Бабенко є окрасою музеїв України» [4, с. 105]. У цих думках виразно продемонстровано виокремлення Надії Несторівни з числа багатьох майстрів українського декоративно-ужиткового мистецтва як особистості неординарної, чия творчість очевидно виділяється серед інших. Тим більше дивно констатувати, що поряд із визнанням її феноменальності в українській культурі ХХ століття, досі немає належного – повного і системного – викладу життєпису мисткині.

Вивчення сімейного архіву документів і фотоматеріалів (зокрема особистого листка з обліку кадрів, посвідчень про присудження нагород тощо), перегляд відеофільмів Полтавської ОДТРК «Лтава», контент-аналіз інформації різноманітних мистецтвознавчих джерел дозволяє здійснити спробу систематизації наявного масиву фактичних даних, виділивши певні періоди в житті і творчості народної художниці.

Основними періодами в життєдіяльності Надії Несторівни можна вважати два: дорешетилівський і

решетилівський. Проте в них, а особливо – в решетилівському періоді, виділяються ще коротші часові проміжки, що насичені подіями не лише особистого, а й суспільного значення.

Дорешетилівський період життєдіяльності охоплює проміжок від дитинства до 1951 року. Як розповідала сама Надія Несторівна у вступі до першого каталогу творів (потім ця інформація повторювалася і в інших джерелах), вона народилася 30 вересня 1926 року в селі Вересочі Куликівського району Чернігівської області в родині сільських учителів. Мама була філологом, батько викладав різні дисципліни і працював директором школи. У сім'ї зростало

Надія Несторівна Бабенко (1926–2009) – художниця-килимарка, вишивальниця

ч четверо дітей: Надія, її сестри Марія та Ніна і брат Олексій [1].

1931 року батько Нестор безвісти пропав: родина підозрює, що його репресували за зв'язки з Денікінім. Майже все життя мисткиня

Учнівська група Кролевецького технікуму: друга ліворуч у другому ряду – Н. Бабенко. 1944–1945 рр. Фотоархів родини Бабенків

жила в страху, що хтось про це дізнається. У свій час її навіть довго не приймали до лав комсомолу. Яке ж то було щастя, коли це все ж таки сталося! Адже вона так прагнула брати участь у суспільному житті!

У ті голодні часи матері Варварі було скрутно з чотирма дітьми, тож усі вони рано повинні були піти працювати. Родина перебралася до Кролевця. Мати влаштувалася прибиральницею у військкоматі, сестра Марія – санітаркою, а Надія в сімнадцять років стала діловодом у початковій школі с. Подолове Кролевецького району Сумської області. Потім, закінчивши в м. Глухові курси військових керівників для початкових шкіл, якийсь час працювала в Подолівській школі воєнруком.

Подальшу долю мисткині вирішило навчання в Кролевецькому технікумі художніх промислів на відділенні килимарства, після закінчення якого вона отримала спеціальність техника-худож-

ника-технолога. А отже, знала досконало всі секрети виробництва традиційних килимів.

Перший виробничий досвід Надія Несторівна отримала під час стажування на посаді художника Станіславської міжоблхудожпромспілки, потім була переведена до Станіславської артілі імені Р. Люксембург начальником ВТК. Намагалася гарно зарекомендувати себе, показати майстерність і старанність у виконанні різних килимарських проєктів.

Маючи гарний голос, вона бере активну участь у художній самодіяльності, співає в хорі та сольо. Визнанням її художньо-творчої майстерності, співочого таланту і громадської активності стало направлення в складі української делегації на виставку подарунків Сталіну, що відбулася 1950 року на ВДНГ СРСР у Москві.

Підавшись умовлянням подруг-однокурсниць, які проходили стажування в Решетилівці, Надія Несторівна переїздить туди, і починається її сходження до вершин майстерності. Воно було складним і плідним, сповненим тяжкої, але натхненної праці, яка принесла їй велику славу.

У *решетилівському періоді* її життєдіяльності виділяються такі підперіоди, як викладацький – перший і другий, поміж ними – перший виробничий, після них – другий виробничий, потім – підперіод індивідуальної творчості.

1951–1958 роки – це перший підперіод викладацької діяльності. У цей час вона працює інструктором килимарства в Решетилівській школі майстрів художніх промислів. Ось тут і згодилася її багатопрофільна підготовка: викладає і технологію килимарства, і композицію, веде практичні заняття. Саме тут Надія Несторівна захопилася створенням ескізів килимових виробів, набуває досвіду керівництва процесом їх створення.

1953 року Надія Несторівна вийшла заміж за демобілізованого молодшого сержанта – водія Олексія Бабенка (уродженця ху-

Снівочий виступ Н. Бабенко на ВДНГ СРСР у Москві. 1950 р. Фотоархів родини Бабенків

тора Підок Решетилівського району), який під час війни обслуговував військові літаки на аеродромі в м. Горькому. Доки не збудували власної оселі по вулиці Дзержинського, 12, знімали кімнату в будинку по вулиці Тараса Шевченка (Береговій) із квартирною власницею бабусею Сонею.

Заміжжя й народження доньки Тетяни не зашкодило творчій насназі Надії Несторівни. Навпаки, раніше отриманий організаційно-виховний досвід і накопичені творчі ідеї приводять її до рішення перейти на виробничу діяльність. Вона пише у своїх спогадах про цей період: «...як започала „свою фабрику“ килимового ескізування, задумалась ткать витворене – вже на верстатах місцевої фабрики художніх виробів» [1, с. 3].

1958–1973 роки – перший підперіод виробничої діяльності художниці. Працюючи на посаді завідувача лабораторії в Решетилівській промартілі імені К. Цеткін, вона розробляє зразки творів для серійного виробництва, займається колорунням пряжі тощо.

Зацікавившись історією краю, розвитком на Полтавщині художньої народної творчості, Надія Несторівна захопилася ідеєю відновлення традицій давнини, надаючи їм водночас і авторської неповторної самобутності.

Як відмічається в ґрунтовному дослідженні українського килимарства радянського періоду А. К. Жука, у другій половині ХХ століття «найбільшу групу серед промислових килимів з рослинним орнаментом становлять квіткові килими Полтавщини <...>. Особливо велика робота по створенню нових малюнків ведеться в Решетилівці. Значні успіхи, яких там домоглися, зв'язані передусім з творчістю таких відомих на сьогоднішній день художників по килимах, як Л. Товстуха та Н. Бабенко» [2, с. 85–86].

1959 року, не перериваючи виробничої діяльності, Надія Несторівна народила сина Олександра – майбутнього спадкоємця її килимарських традицій. Попри потребу творчої реалізації, сім'я для мисткині була головною цінністю в житті, найбільшим творчим здобутком.

Після реорганізації 1960 року Промартілі у Фабрику художніх виробів імені К. Цеткін Надія Бабенко працює головним художником фабрики: скеровує художню діяльність килимарів, розробляє та затверджує в Міністерстві легкої промисловості зразки творів для масово-

го виробництва, реалізує власні ідеї в унікальних творчих проектах. Крім того, наполегливо вивчає і копіює давні килимові вироби у фондах музеїв, бере участь у виставках, нарадах, конференціях і семінарах з проблем розвитку українського народного мистецтва та промислового виробництва декоративно-ужиткових творів.

Усе це сприяло її творчому зростанню. Серед загалу опублікованих унікальних авторських творів до цього періоду відноситься біля 25 монументальних килимів (деякі з них повторювалися або виконувалися масово). У них Надія Несторівна, як сказано в 4-му томі «Історії декоративного мистецтва України», проявила себе великим інтерпретатором традиційних орнаментальних форм полтавського двостороннього килима [3].

Творчі досягнення мисткині отримують суспільне визнання.

У ці роки з'являється перша стаття про неї в газеті «Зоря Полтавщини» (1960) та перша публікація твору в каталозі художньої виставки, присвяченої 100-річчю з дня смерті Т. Г. Шевченка

Н. Бабенко за фарбуванням зразків кольорової пряжі. 60-ті рр. Фотоархів родини Бабенків

Н. Бабенко з донькою Танею, сином Сашком і чоловіком Олексієм. 1962 р. Фотоархів родини Бабенків

(1961). Килим «Білий» уперше експонується на виставці, присвяченій Декаді української літератури та мистецтва в Москві (1960). Відбувається перша участь у зарубіжній виставці творів у Загребі (1961).

На тлі замовного гобелена, виконаного решетилівськими майстринями під керівництвом Н. Бабенко (друга праворуч), з автором проекту – азербайджанською художницею Н. Гусейновою. 60-ті рр. Фотоархів родини Бабенків

Розголос про майстерність решетилівських килимарниць, які працювали під керівництвом Н. Н. Бабенко, спонукає професійних художників замовляти саме їм виконання своїх килимів. Решетилівська фабрика на певний час стала єдиною на терені Радянського Союзу, де виконувалися ексклюзивні твори професійних килимарів.

Надія Несторівна отримує срібну медаль Виставки досягнень народного господарства СРСР (1968). Килим «Дерево життя», виконаний на замовлення Міністерства культури, подаровано від України для блакитної зали Штабквартири ООН у м. Нью-Йорку (1969). Килим «Білий» експонується на Лейпцизькому ярмарку в Німеччині (1971). Виконано килим «Малиновий цвіт» для готелю «Либідь» в м. Києві (1971). Отримує вже бронзову медаль Виставки досягнень народного господарства СРСР (1973) тощо. Однак несподівано вона вирішує повернутися до викладацької діяльності.

Незважаючи на зовнішню легку і веселу вдачу, Надія Несторівна мала вольовий характер і рідко поступалася своїми принципами. Вона працювала головним художником на фабриці в часи директорства відомого українського килимаря Леоніда Самійловича Товстухи. Обоє вони закінчили Кролевецький технікум, були визнаними килимарями, досягли визначних творчих успіхів. Тільки Леонід Самійлович був трішечки молодший. Тож між цими потужними творцями із власними амбіціями природно іноді виникали непорозуміння. Одного разу

вона прийняла кардинальне рішення і, не вагаючись, пішла з фабрики.

Як розповідала мисткиня пізніше, наступного ранку жажнулася від того, що втратила. Але сказала собі: «Та невже ж я не подужаю, невже покину творити!?» І почала облаштовувати свою домашню майстерню: замовила верстата, навчила чоловіка прясти і фарбувати вовну. І довела всім, що для її таланту не існувало перепон.

Так розпочався другий підперіод викладацької діяльності Надії Несторівни: вона працює в Решетилівському профтехучилищі Міністерства місцевої промисловості УРСР інструктором виробничого навчання учнів килимарству. І навіть після виходу на пенсію (1982) продовжує з короткими перервами працювати на посаді майстра виробничого навчання цього закладу. У різні роки в неї навчалися такі відомі українські килимарі, як Віктор Фурман, Євген Пілюгін, Григорій Гринь, Василь Деркач, Василь Кріль, Юрій Самойленко, ін.

За цей період – 1973–1987 роки – Надія Несторівна створює 26 відомих із публікацій унікальних авторських творів, а скільки ще не оприлюднено тих шедеврів!..

Н. Бабенко (крайня праворуч) з учасниками Республіканської виставки нових зразків виробів декоративно-прикладного мистецтва для серійного масового виробництва. 60-ті рр. Фотоархів родини Бабенків

Найбільше вражало, що її творча думка працювала постійно. Пораючись по господарству, могла заскочити на хвилю в хату і швиденько замалювати ідею. А часто і над ескіза-

Н. Бабенко з відомим мистецтвознавцем В. Данилейком на відкритті її персональної виставки в Українському домі. 1996 р. Фотоархів родини Бабенків

ми, і над килимами працювала вночі, коли ніщо не заважало: «кляне носом», поспить декілька хвилин, і знову працює.

Знаменними віхами цього періоду її життя стали: отримання звання Заслуженого майстра народної творчості України (1976); вступ до Національної спілки художників України (1979); нагородження медалями «За трудову доблесть» та «Ветеран труда» (1981); здобуття Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка (1986); нагородження ще однією срібною медаллю ВДНГ СРСР (1990).

Другий підперіод виробничої діяльності (1992–1996) пов'язаний із працею на посаді художника килимарства малого науково-виробничого підприємства «Засвіт». Наприкінці його, 1996 року, з нагоди 70-річного ювілею Надії Несторівни відбулася її персональна виставка творів «Золота осінь» у Національному експоцентрі «Український дім». Проект каталогу цієї виставки отримав грант на видання від Фонду «Відродження» Д. Сороса 1997 р. Національна спілка майстрів народного мистецтва України його видала. Він став не лише першим каталогом творів самої майстрині, але й першим

в Україні персональним виданням художника декоративно-ужиткового мистецтва.

1996 року почався підперіод індивідуальної творчості Надії Несторівни. Важливою подією цього часу стала персональна виставка творів родинної династії Бабенків у Національному художньому музеї в м. Києві (2000). Потім ця виставка в розширеному діапазоні експонувалася в Полтавському художньому музеї (Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка (2000). У цей час мисткиня отримала Орден княгині Ольги III ст. 2006 року видавництво «Народні джерела» видало альбом «Надія Бабенко. Килимарство. Вишивка».

Творчий спадок Надії Бабенко можна класифікувати в три великі групи за критерієм належності до певного виду декоративно-ужиткового мистецтва: килимарство, вишивка і графіка. Однак зараз важко встановити справжню кількість килимів та вишивок, виготовлених за її ескізами. Адже майстриня не вела обліку своїх творів. До того ж більшість килимів на фабриці розроблялися для масового виробництва (особливо – з геометричним орнаментом), і авторству не надавалося значення. Чимало ви-

шивок виконувалося за її ескізами іншими майстринями й ученицями СПТУ, і відомості про це ніяк не були зафіксовані.

Фактичний обсяг творчого спадку мисткині можна лише уявити на основі його частки, що залишилася в родинних спогадах, а це:

– 26 ексклюзивних килимів із фондів Державного музею українського народного декоративного мистецтва в м. Києві;

– 40 копій килимів, виконаних під авторським наглядом, із колекції Полтавського

краєзнавчого музею;

– 1 килим з експозиції Музею народної архітектури і побуту в с. Пирогові;

– 1 килим із Сумського художнього музею;

– 4 вишитих панно знаходиться в Канівському музеї Тараса Шевченка;

1 килим оздоблює інтер'єр готелю «Либідь» у м. Києві;

– 3 килими, 4 рушники й декілька ескізів належать Решетилівському центру культури і дозвілля «Оберіг»;

Надія Несторівна із сином Олександром на відкритті спільної виставки династії Бабенків у Полтавській Галереї мистецтв. 2000 р. Фотоархів родини Бабенків

– 2 рушникові панно прикрашають Полтавську бібліотеку юного читача;

– 5 рушників входять до музейної експозиції Решетилівського ліцею;

– певну частину творів Надії Несторівни у свій час закупила Дирекція художніх виставок

Основним джерелом натхнення для Надії Несторівни була рідна природа. 60-ті рр. Фотоархів родини Бабенків

України, і їх кількість та доля зараз невідомі;

– частина творів знаходиться в Національному музеї Т. Шевченка;

– частина творів знаходиться в художньому музеї м. Хмельницького;

– окремими творами володіють Художній фонд м. Москви, Кабінет міністрів та Художній фонд України, приватні колекціонери України, Росії, Німеччини, Франції тощо.

Килимарський спадок Надії Бабенко складається з монументальних виробів, які не могли виготовлятися у великій кількості, а отже, були ексклюзивними; килимів із рослинним орнаментом, що виготовлялися невеликими серіями, оскільки це був досить трудомісткий процес; геометрично орнаментованих килимів масового виробництва; серій невеликих сувенірних килимків. У різноманітних інформаційних джерелах вдалося виявити 69 вказівок на виконані в матеріалі килими, серед яких: за перший виробничий період життєдіяльності виконано 25 унікальних килимів, за другий викладацький – 26, за короткий другий виробничий – 1, за період індивідуальної творчості – 4; не встановлено роки виготовлення 13-ти килимів.

З опублікованих малим тиражем спогадів Леоніда Товстухи видно, що деякі килими за ескізами Надії Несторівни випускалися малими серіями на замовлення Міністерства економіки і торгівлі та генерального директора міжнародної ярмарки. Наприклад, 1967 р. для продажу сувенірної продукції на Всесвітній виставці в Монреалі було замовлено 2 її килими ручного

ткання. Автор також указує, що 1987 р. у масове виробництво був запущений новий вид килимової продукції – «меланжевий», спроектований Надією Бабенко [8].

За даними цього ж джерела, мисткиня працювала художником на фабриці найдовше серед інших – 15 років (так само довго пізніше працював лише Петро Шевчук). Логічно припустити, що крім «меланжевого», значна частина масової продукції виготовлялася за її ескізами. Адже в ґрунтовному виданні А. К. Жука (1973), присвяченому саме розвитку промислового килимарства радянських часів, знаходимо репродукції не лише 2-х добре відомих рослинних, а й геометричного килима Н. Бабенко [2]. А як відомо, що геометричні килими тоді виготовлялися масово як більш економічні. У цій же роботі зазначено, що в ті часи Надія Несторівна започаткувала випуск ще одного нового виду продукції – серії сувенірних килимків, зокрема «Сонячний», «Яблуневий цвіт», ін. Мистецтвознавець трактує це як її вдалі авторські знахідки.

Стосовно якості творів Надії Несторівни практично всі думки мистецтвознавців сходяться в оцінці, висловленій Г. Міщенком: «Треба було мати неабияке підґрунтя, щоби в «добу стилізації» все-таки не вийти за межі традиції і не перетворити український килим у кіч або банальну ужиткову річ» [5, с. 36].

Н. Бабенко (посередині) з бригадою килимарниць на тлі її килима із силуетом Т. Шевченка. 1964 р. Фотоархів родини Бабенків

Розглядаючи вишитий спадок Надії Бабенко, мусимо дійти висновку, що друковані джерела мало приділяють уваги цьому питанню: лише три її рушникових панно – «Пташина сім'я», «Пташина розмова», «Берегиня» – опубліковано в Альбомі репродукцій творів [7], вони ж тиражуються і в Інтернет-джерелах.

Як можна судити зі спогадів решетилівських майстринь, експозицій виставок, сімейного фотоархіву Бабенків тощо, вишивковий спадок Надії Несторівни також досить великий за обсягом і різноманітний за асортиментом. Серед виявлених у різноманітних джерелах вишивок самої Надії Несторівни, їхніх ескізів, копій чи творів, виконаних за її ескізами іншими майстринями, можна виділити три групи: рушники, монументальні рушникові панно, сувенірні панно невеликих розмірів, вишиті сорочки та сукні.

Оскільки специфіка творчої діяльності Надії Несторівни вимагала затвердження ескізів, співпраці з майстринями-килимарницями, для яких потрібна була візуалізація майбутнього виробу, велику частку її творчого набутку складає графічний. В. Данилейко вказує на існування понад сорока ескізів лише для тиражного продукування фабричних килимів [1]. Важливо зазначити, що саме ескізи, зроблені рукою автора, найбільш безпосередньо відображають його індивідуальний спосіб розвитку творчої ідеї і те найголовніше, що надихало мистця і що він хотів передати глядачам. Тому це надзвичайно цінний матеріал.

А основним джерелом натхнення Надії Несторівни було захоплення рідною природою, тому у її творах переважають рослинно-аніمالістичні композиції. У фільмі про мисткиню ОДТРК «Атава» із серії «Обереги» Євген Пілюгін наводить приклад, як вона відповіла на запитання, чому такий дивний колорит у вперше показаному ескізі килима «Паморозь»: «...а мене вранці капуста померзла» [6].

Треба відмітити, що в післявоєнні роки, та навіть і в 1960–1970-ті, професійні фарби було досить складно купити, вони продавалися лише через Спілки художників. А Надія Несторівна

вступила до Спілки вже визнаною мисткинею лише 1979 р. Також переважно звикла користуватися тими фарбами, які були доступні: низької якості московською аквареллю для школярів та гуашевими білилами. Замість пастелі використовувала стружку з кольорових олівців, яку розтирала пальцем по фарбі в потрібному місці ескізу. У графічних творах вона вільно використовувала змішані техніки, поєднуючи акварель, гуаш, пастель, олівці кольорові і графітні. Завершуючи ескіз, могла зверху по зафарбованому накладати графічний малюнок олівцем.

Отже, творча активність Надії Несторівни Бабенко загалом тривала 51 рік: від 1958-го по 2009-й, і позначена вона винятковою стабільністю, адже злет майстрині пов'язаний із першим підперіодом виробничої діяльності, і він не знижувався протягом наступного життя, незважаючи на різні обставини, зміни місця роботи, посади тощо. Уже з самого початку, як тільки її задуми набули реалізації, Н. Бабенко як творець-новатор набула суспільного визнання, про що свідчать численні публікації, твори і нагороди різних років: помітний вплив Надії Несторівни на розвиток українського промислового килимарства та школу підготовки килимарів другої половини ХХ століття є загальноновизнаним фактом.

Поряд із творчим, вона зробила й організаційно-виробничий внесок у розвиток українського декоративно-ужиткового мистецтва за час діяльності на посаді головного художника Решетилівської фабрики художніх виробів імені К. Цеткін, навчально-виховний вклад у підготовку кваліфікованих майстрів килимарства і вишивки на посаді інструктора килимарства Решетилівської школи майстрів народних промислів (назва закладу змінювалася в різні часи).

26 грудня 2009 року видатна українська мисткиня Надія Бабенко відійшла в інший світ, але душа її, втілена у творах, продовжує жити в поколіннях завдяки тому, що багато з цих творів опубліковано в журналах і каталогах, представлено в музейних та приватних збірках тощо.

Особливо ілюзію її присутності створюють роботи, що експонуються на сучасних періо-

*Надія Несторівна в домашній майстерні.
Фотоархів родини Бабенків*

дичних виставках. Так, монументальні рушникові панно «Берегиня» та «Пташина розмова»

Монументальні рушникові панно Н. Бабенко в експозиції виставки творів народного мистецтва з фондів Полтавської Галереї мистецтв. 2011 р. Фото Віктора Бабенка

відкривали експозицію виставки творів народного мистецтва з фондів Полтавського художнього музею (Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка 2011 р., широко відомий килим «Паморозь» та два інших рушникових панно посіли чільне місце на ювілейній виставці Полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України в цьому музеї у 2012 р.

На таких виставках особливо помітною стає важлива роль, яку відіграла її різнобічна діяльність у напрямі збереження та розвитку українського традиційного мистецтва в радянський період. Велика кількість молодих авторів, попри суспільно-економічні негаразди, продовжує пов'язувати своє життя із традиційними ремеслами, творити в традиційному стилі.

Так проростає в майбутнє Дерево життя Надії Бабенко. Укорінене в традиціях і просочене живильним соком її унікального таланту, воно буйно розквітає в душах молодого генера-

ції творців новітнього українського мистецтва паростками самотніх і неповторних, зовсім інших, але впізнавано традиційних і таких актуальних композицій решетилівських килимів із рослинно-аніمالістичним орнаментом та вишуканих рушникових панно.

Література

1. Бабенко Н. Н. Каталог творів / Н. Н. Бабенко. – К. : [б. р.]. – 32 с.
2. Жук А. К. Український радянський килим / А. К. Жук. – К. : Наук. думка, 1973. – 165 с.
3. Історія декоративного мистецтва України : У 5 т. – Т. 4 [Електронний ресурс]. – Р. д. : mau-nau.org/ua/etnolog/books/idmu/idmu4.pdf. – Назва з екрану, 18.01.2013.
4. Кара-Васильєва Т. В. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. В. Кара-Васильєва, З. А. Чегусова. – К. : Либідь, 2005. – 280 с.
5. Міщенко Г. Килимарський світ Надії Бабенко / Г. Міщенко // Народне мистецтво. – 1997. – № 3–4. – С. 36–37.
6. Надія Бабенко. Відеофільм із серії «Обереги» Полтавської ОДТРК «Лтава» / [реж. А. Ткаченко]. – Жовтень, 2011.
7. Надія Бабенко. Килимарство. Вишивка : Альбом / [авт.-упоряд. Є. Шевченко та ін.]. – К. : Народні джерела, 2006. – 71 с.

Твори Н. Бабенко в експозиції ювілейної виставки Полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України в Полтавській Галереї мистецтв. 2012 р. Фото Віктора Бабенка

8. Тавстуха Л. Спогади і роздуми (півстоліття на Решетилівській фабриці художніх виробів ім. Клари Цеткін) / Л. Товстуха. – Решетилівка : ПВКП «Тираж», 2010. – 195 с.

